

6. évf. 2. sz.: HORVÁTHNÉ BADIĆ MÁRTA
BÚJTÁS IDEJE, 1979.

TART.: SZÓLÁSOK, KÖZMONDÁSOK

5 lap

FŐMUNKÁSZI MUTATÓ: BIZE KÖRNYÉKE

SAJTMUTATÓ: XXVIII.

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

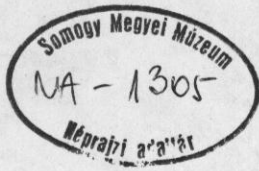

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZLÉS

ÁTVETETVE AZ EGYS. LTK. 12.15-ös TÉTELE ALÓL

4215

S Z Ó L Á S O K

K Ö Z M O N D Á S O K

Feljegyezte:

Horváthné Rádics Márta

Az alábbiakban felsorolt kis gyűjtemény összejöttét elsősorban édesanyémnak /Rádics Jánosné szül. Nyakas Julianna/ köszönhetem. A 43 adat háromnegyed része az ő emlékezetében él, amelyeknek nagy részét nagymamájától hallotta. A visszamaradtak pedig itt-ott társalgás során bukkantak elő.

E szólások, közmondások jó része Bize környékén ismeretes, de O. Nagy Gábor könyvében nem találhatók meg. Ezért vetettem papírra őket.

- ária 1. segesdi ária = mindent egy dallamra énekelni.
Amikor a faluból processióval mentek Segesdre bucsura, utközben un. segesdi áriával énekeltek, vagyis mindent egy dallamra.
"Az asszonyok az uton csak segesdi áriával énekeltek."
- Bukógát 2. Bukógáton gombolótották föl a holdvilágot = falucsufoló
- kiscsikó 3. Melleje út mind kiscsikó az alomnak = addig forgolódott, fészkelődött míg melléült valaminek /kisgyerekekre/.
- Dencs 4. Elmegyünk Dencsre készbeszédér = kitérő válasz a "Hová mész?" kérdésre.
- ég /ige/ 5. Ég mind Gadány, bizölög mind Bize = kétszer leégett Bize, ez a mondás abból maradt fenn.
- éhenkórász 6. Éhenkórász = olyan ember, akinek nincs mit ennie.
- fi /fiu/ 7. Iru fira száll = apáról fiura száll.
"A birtok régen iru fira szállt."
- Gölle 8. Ballag mind a göllei ember bocskora At-tala felé = a nagy bocskorban lépegető kis emberről fennmaradt mondás ez.

- gyerek 9. Akinek egy gyereke van annak egy sincs = Az egyes gyerekek általában elkényeztetettek, hamar esik bajuk, meghalhatnak, s akkor a szülőknek nem marad senkijük.
- Gyugy 10. Gyugyra bucsura = kitérő válasz a "Hova mész?" kérdésre.
- hajt 11. Hajt mind a Léner = Léner Csákány, Lénerpuszta /róla nevezték el/ földbirtokosa, Marcali főszolgabírája volt. A környéken legszebb lovai neki voltak, melyekkel büszkén hajtott végig a falukon. A hozzá hasonlóan hajtó lovasgazdákra használták e mondást.
- halál 12. Nem halunk meg az idén = akkor szokták mondani, ha 2 ember egy napon belül háromszor találkozik egymással.
- Horvátkut 13. Horvátkutra vízfordásér = kitérő válasz a "Hova mész?" kérdésre, /Horvátkut egy vízfordta hely/ egyben falucsufoló is.
- hü 14. Se hü, se ha = értetlen, buta
- kánikula 15. Kánikulása, hosszú bundába = a kánikulai rossz időre utal.
- káposzta 16. Nem metszi be a káposztát = munkája nem válik be, nem marad hosszú ideig a pályán.
- kés 17. Ugy áll mintha kést nyet vóna = olyan egyenes tartása van mint amilyen a kés.
- kéz 18. Ne mutasd, mer elszárad a kezéd = ha valaki szivárványra mutat akkor mondják.
19. Égig érne a kezem = szeretne valami célt elérni.
- készült 20. Mondva készült mind a Virág András csizmája = nem méretre készült. Virág András kelevizi lakos egy csizmadiának mondta hogy készítsen neki csizmát. A csizma minden méretvétel nélkül el is készült, ami a gazda lábára nem lett jó
- kigyó 21. Kégyó, béka rajt üne akkor is meginná = annyira szereti valaki az italt /bort/.

- kisajtó 22. Kisajtóig meg vissza, az is mingyá megin egy nóta = a fel-alá járkáló emberre mondják.
- kordé 23. Elkerüli a kordé a szamarat = többet költ valaki mint amennyire lehetősége van.
- köröm 24. Megérett /érik/ a körme = az idejükre született babákra mondják.
"- Mikor lesz meg a baba?
- Majcsak megérik a körme."
- Márk 25. Márok napján mindig varrtam, másnapjára megvakultam.= a Márk napi dologtiltásra utal.
- megenné 26. A halát is megenné belüle = annyira szeret valaki valamit.
- megy 27. Megy mind a fékerék = olyan gyorsan megy, hogy meg sem hallja amit mondanak neki.
- mostoha 28. Mostoha, isten ostora = a mostohák gonoszságára, kegyetlenségére utal.
- panasz 29. Aki panaszkodik attu e köll venni, aki dácsekszik annak anni köll.= aki panaszkodik annak ugyis mindene megvan, aki dicsekszik az meg ezzel leplezi szegénységét. Ezért használatos ez a szólás.
- részeg 30. Részeg ember nem üti meg magát, mert a Szüz Mária kötényibe esik = a részeg ember szerencsését jelzi ez a mondás.
- Sándor 31. Néz mint Sándor a mácsikot = Bután, bambán néz, mint akinek nem kell az étel.
- segg 32. Seggibe a szömöd = ha valamit /állatot/, vagy valakit /kisbabát/ dicsérnek hogy milyen szép, arra szokták mondani /gazda, édesanya/.
- szamár 33. Szamár gyütt be kentek házába = nem köszönt amikor más házába lépett.
- szép 34. Szép a jó = Nem a szépség a fontos, hanem a jóság, ami által széppé válhatunk.
- Szenyér 35. Szinyéri dudócok mögötték a gombócot = falucsufoló
- Szüz Mária 36. Sir a Szüz Mária = mondják azoknak a lányoknak akik füttyülnek.

- tót 37. Haragszik a Szűz Mária = ha dörög akkor mondják az emberek.
38. Adj a tótnak fé hejet, egészre vergődik = ha valaki bekerül valamilyen helyre, onnan elzavarni már nem lehet.
- tüled 39. Se tüled, se hozzád = értetlen, buta
- tüz 40. Tüzér gyütt = arra mondják, aki csak nagyon rövid ideig tartózkodik más házánál. "Má megin csak tüzer gyütté?"
- Ur 41. Minden jótéltélek az Urat dicséri = mondták annak a halottnak aki éjjel hazajárt. E mondással tudták csak eltávolítani.
- valag 42. Csak az üres valagát hozta = arra az aszszonyra, lányra mondják, aki nem hozott stafirungot, vagy csak nagyon keveset.
- vödör 43. Csöbörbű vödörbe kerüt = egyik bajból a másikba jutott.